

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
ADMINISTRAȚIA NAȚIONALĂ A PENITENCIARELOR**

**SONDAJ DE OPINIE
LA NIVELUL
ONG-URILOR PARTENERE**

RAPORT DE CERCETARE

Aceasta cercetare îndeplinește
Activitatea 2.2 a Obiectivului 1 din Planul de Acțiune aferent
Strategiei de Comunicare și Imagine a ANP

Administrația Națională a Penitenciarelor
Str. Maria Ghiculeasa nr. 47
București, România

Telefon 021/ 242.90.09
Fax 021/ 242.60.78
www.anp-just.ro

SUMAR

1. **Notă metodologică** – pag. 3
2. **Observații preliminare** – pag. 3
3. **Misiunea sistemului penitenciar** – pag. 4
4. **Aspecte legislative privind colaborarea dintre societatea civilă și sistemul penitenciar** – pag. 5
 - a. *Cunoașterea normelor legale și efectele acestora*
 - b. *Colaborarea la nivelul inițiativei legislative și Legea 275/2006 privind executarea pedepselor*
5. **Opinii despre persoanele private de libertate și drepturile de care acestea beneficiază** – pag. 9
6. **Satisfacția ONG-urilor cu privire la colaborarea cu sistemul penitenciar** – pag. 12
7. **Concluzii și recomandări** – pag. 15

1. Notă metodologică

- Cercetarea de teren a fost realizată de către purtătorii de cuvânt ai unităților subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor.
- **OBIECTIV:** măsurarea modului în care ONG-urile partenere percep colaborarea cu sistemul penitenciar, misiunea acestuia, prevederile Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor, și respectarea drepturilor persoanelor private de libertate.
- Perioada de intervievare: 21 septembrie – 10 octombrie 2006.
- Chestionarele au fost distribuite tuturor ONG-urilor partenere sistemului penitenciar.
- Chestionarele au fost completate de 113 reprezentanți ai 70 de ONG-uri partenere, în funcție de numărul de penitenciare în care aceștia își desfășoară activitatea.
- Organizațiile Non-Guvernamentale vizate sunt asociații de apărare a drepturilor omului, asociații umanitare, asociații religioase și alți parteneri care își desfășoară activitatea în mod voluntar, folosind fonduri private, în unitățile subordonate ANP în scopul asistării sociale, educaționale sau profesionale, consilierii familiale, psihologice, religioase, etc. a persoanelor private de libertate.
- Instrumentul de intervievare: chestionar standard elaborat de Compartimentul de Presă al ANP

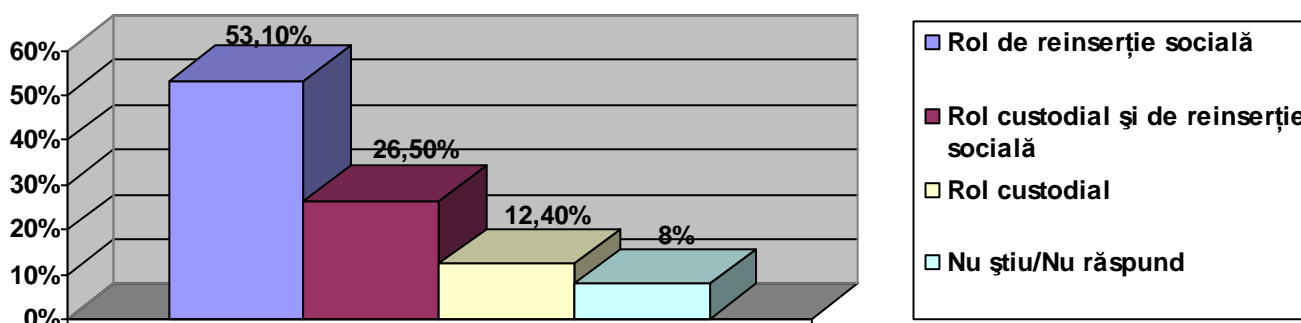
2. Observații preliminare

- Acest sondaj a fost prevăzut în *Strategia de Comunicare și Imagine a Administrației Naționale a Penitenciarelor*, și reprezintă Activitatea 2.2 a Obiectivului 1 din Planul de Acțiune aferent strategiei. Strategia a fost aprobată prin Decizia nr. 500 a directorului general ANP din 21.07.2006.
- Strategia de Comunicare și Imagine a Administrației Naționale a Penitenciarelor este subordonată principiilor de politică generale ale ANP, care indică faptul că efortul prioritar al sistemului penitenciar este de natură socială. Unul din aceste principii este cel al încurajării și atitudinii proactive în raport cu participarea societății civile la efortul de reinserție socială a persoanelor private de libertate. Pentru a crea un parteneriat dinamic și eficient cu ONG-urile interesate de activitatea noastră, am considerat necesar să aflăm părerea acestora cu privire la diferite aspecte legale, de comunicare, instituționale, etc. de care depinde calitatea colaborării noastre.
- Vedem societatea civilă ca partener și sursă în atragerea de expertiză și resurse financiare alternative, prin care putem împreună rezolva probleme umanitare, de securitate și de integrare care privesc în mod direct comunitățile locale și societatea ca întreg, în condițiile în care perioada de detenție reprezintă doar o etapă în procesul mai amplu de reinserție socială a persoanelor private de libertate.
- În plan practic, analiza percepției partenerilor sistemului penitenciar de la nivelul societății civile (ONG-uri) ne poate indica multe din cauzele dificultăților de comunicare și colaborare și evidenția posibile soluții.

3. Misiunea sistemului penitenciar

Pentru a determina gradul în care sistemul penitenciar a reușit să demonstreze că activitatea acestuia este reglată de un concept de cultură organizațională bazat pe ideea de reintegrare socială a persoanelor private de libertate, respondenții au fost rugați să definească rolul asumat al sistemului penitenciar așa cum îl percep aceștia la ora actuală. Opinia dominantă (53,1%) este aceea că rolul primar al sistemului penitenciar românesc este acela de reinserție socială, în timp ce 12,4% dintre respondenți consideră că acesta are încă, în primul rând, un simplu rol custodial. Peste 26% dintre respondenți au preferat o variantă de răspuns mai nuanțată, opinând că sistemul penitenciar și-a asumat în prezent atât un rol custodial cât și de reinserție socială.

Percepția rolului penitenciarului românesc ca instituție socială

Având în vedere că:

- respondenții reprezintă organizații non-guvernamentale a căror activitate este îndreptată exclusiv către scopuri de natura umanitară;
- păreră respondenților s-a format în mod direct, prin colaborare nemijlocită cu serviciile de intervenție psiho-socială din penitenciare, și nu prin terțe surse,

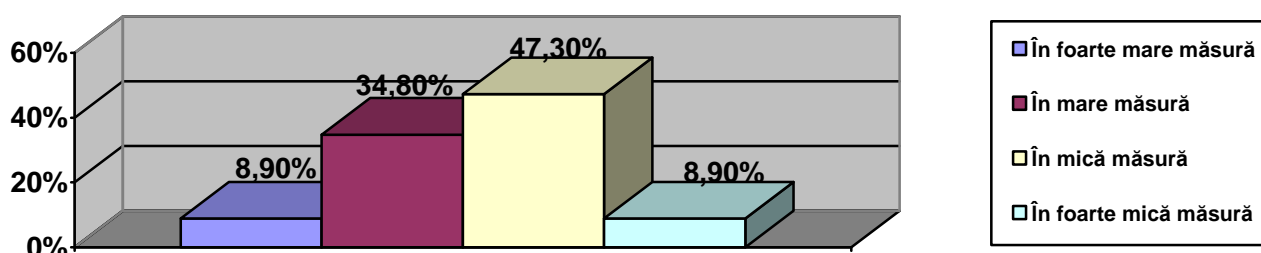
putem afirma că acest procent de 53,1% indică un deficit de încredere în capacitatea actuală a sistemului penitenciar de a-și asuma un rol de natură socială, care să vizeze reintegrarea persoanelor private de libertate și că această neîncredere nu este rezultanta unei simple probleme de imagine. Cel mai probabil există cauze structurale care au determinat această percepție, cauze care țin fie de o colaborare deficitară între societatea civilă și penitenciare, fie de eforturi insuficiente ale sistemului penitenciar de a-și orienta activitatea către reintegrarea persoanelor private de libertate, fie de neajunsuri instituționale sau de competență la nivelul serviciilor de intervenție psiho-socială.

4. Aspecte legislative privind colaborarea dintre societatea civilă și sistemul penitenciar

a) Cunoașterea normelor legale și efectele acestora

O constatare surprinzătoare și îngrijorătoare este că societatea civilă este foarte puțin familiarizată cu prevederile actelor normative care reglementează activitatea sistemului penitenciar, și aceasta în condițiile în care respondenții reprezintă, în general, ONG-uri care și-au început activitatea în penitenciare cu cel puțin 2 ani în urmă. Reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale, subiecți ai chestionarelor, cunosc în mică și foarte mică măsura actele normative care reglementează activitatea sistemului penitenciar (56,2%), în timp ce un procent de 34,8% declară că prevederile acestor acte sunt cunoscute în mare măsură. Un procent de doar 8,9% susține că este în foarte mare măsură familiarizat cu acestea.

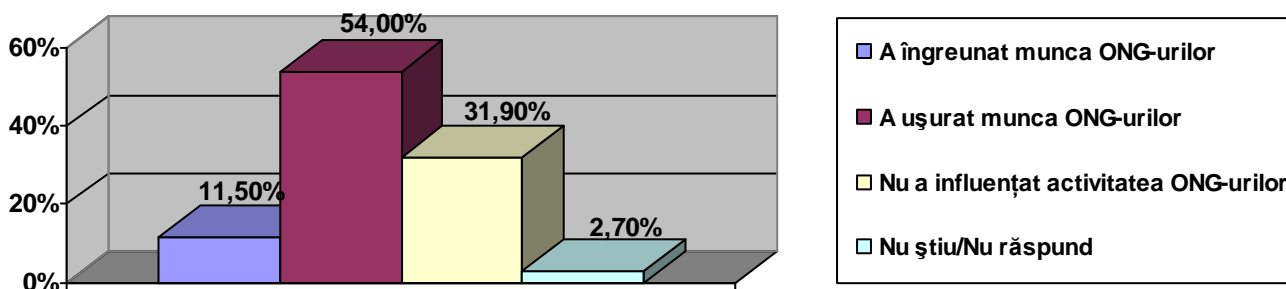
Cunoașterea de către ONG-urile partenere a actelor normative care reglementează activitatea sistemului penitenciar

În mod evident, o astfel de situație pune sub semnul întrebării atât calitatea activității multor organizații non-guvernamentale în spațiul penitenciar, cât și capacitatea sistemului penitenciar de a atrage, pe de o parte, reprezentanți ai societății civile cu un standard ridicat de expertiză, iar, pe de altă parte, de a informa continuu și eficient ONG-urile partenere cel puțin asupra aspectelor legislative relevante pentru activitatea acestora.

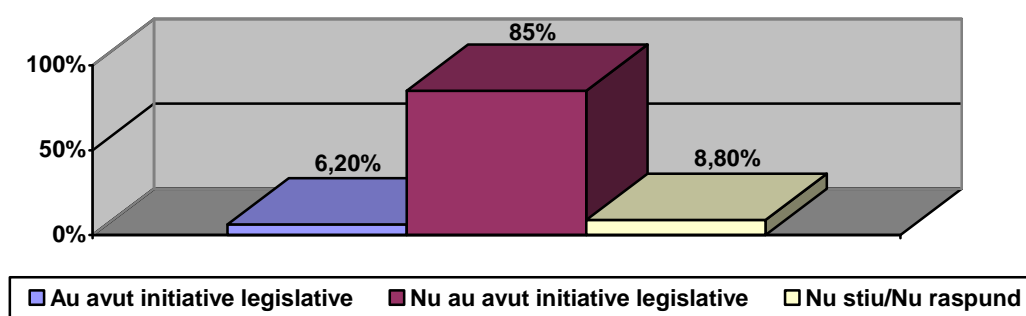
Deși procentul celor care nu cunosc prea bine actele normative care reglementează activitatea sistemului penitenciar este de peste 50%, mai bine de jumătate dintre respondenți consideră că aceste reglementări au ușurat munca desfășurată de aceste organizații în unitățile sistemului penitenciar (54%), un procent de 31,9% consideră că nu au influențat în nici un fel activitatea lor, în timp ce restul consideră că aceste reglementări au reprezentat o piedică pentru obținerea unor rezultate optime ale programelor desfășurate.

Efectele reglementărilor actelor normative asupra activității ONG-urilor

b) *Colaborarea la nivelul inițiativei legislative și Legea 275/2006 privind executarea pedepselor*
 Necunoașterea prevederilor legale care reglementează activitatea sistemului penitenciar și opinia dominantă că prevederile actuale ușurează sau nu influențează în nici un fel activitatea ONG-urilor pot reprezenta justificarea pentru extrem de slaba preocupare de a iniția modificări legislative care să producă efecte structurale asupra activității sistemului penitenciar, îmbunătățirea condițiilor de detenție și tratamentului persoanelor private de libertate, și, cel mai important, îmbunătățirea condițiilor instituționale necesare colaborării dintre societatea civilă și sistemul penitenciar. Astfel, doar un procent de 6,2% dintre respondenți declară că a avut inițiative de modificare a legislației, acești respondenți reprezentând 6 organizații (*Pro Democrația, Prison Fellowship Romania, LADO, Biserica cu Impact Global, Fundația Ruhana și Asociația Umanitară Filimonisim*).

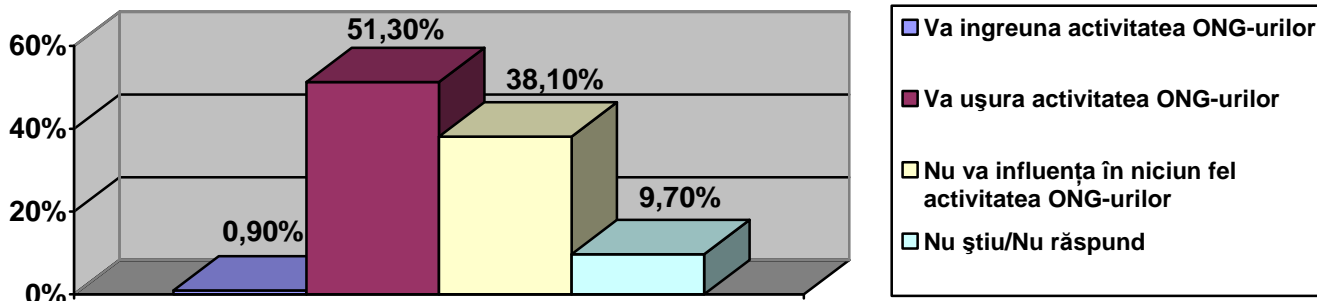
Disponibilitatea ONG-urilor pentru initiative legislative

Lipsa atitudinii proactive a societății civile, direct interesată de problematica penitenciară, poate avea cauze multiple, variind de la explicațiile cele mai facile, care vizează calitatea scăzută a activității multor ONG-uri, la explicațiile cele mai complexe cu privire la puterea societății civile în România și raporturile cu politicul și structurile guvernamentale. Se detașează, însă, ca explicație extrem de plauzibilă, inabilitatea și lipsa de interes de până acum a sistemului penitenciar de a identifica partenerii sociali relevanți, de a coagula eforturile acestora în jurul unor principii de natură normativă legală în vederea desfășurării unei activități susținute de lobby la nivel social și politic. Faptul că puținele inițiative ale ONG-urilor au fost încercări izolate și solitare, nefiind parte a unui efort comun integrat, este dovedit de slaba capacitate de a promova propunerile societății civile. Dintre inițiativele legislative ale ONG-urilor, conform respondenților, doar un procent nesemnificativ de 6% s-au regăsit în noul pachet legislativ (Legea 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal). Aceste inițiative au vizat aspecte legate de asistența medicală pentru persoanele private de libertate, cadrul pentru desfășurarea proiectelor culturale, elemente referitoare la sistemul de recompense și sancțiuni, aspecte legate de sistemul de probațiune. Nu au fost luate în considerare propuneri legate de includerea persoanelor private de libertate pe lista celor care pot beneficia de ajutor social și refacerea actelor de identitate. De asemenea, nu a fost luată în considerare, conform respondenților, stabilirea unor criterii clare de separare totală a minorilor față de adulți.

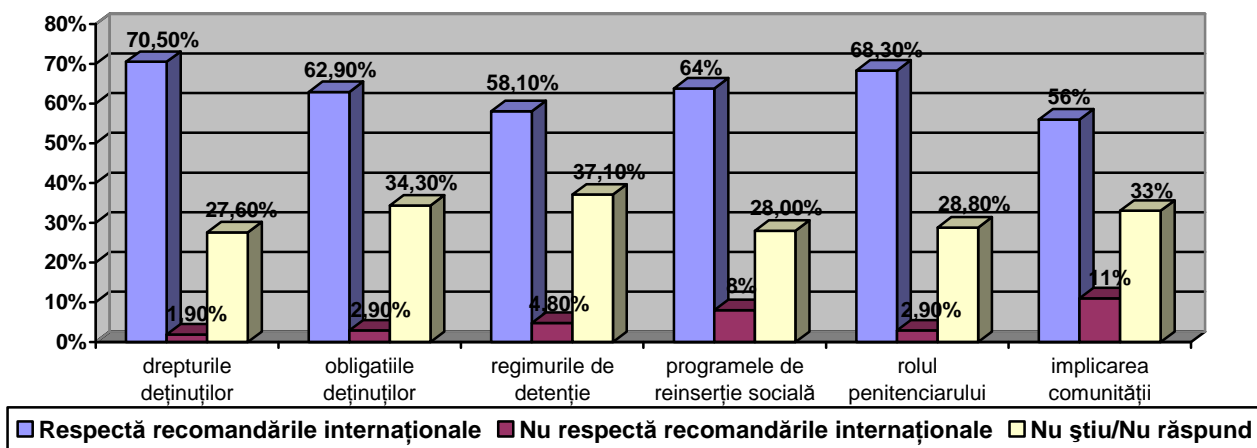
În general, însă, ONG-urile partenere sistemului penitenciar apreciază în mod favorabil noua lege privind executarea pedepselor. Un procent de sub 1% consideră că munca va fi îngreunată odată cu intrarea în vigoare a Legii 275/2006, în timp ce mai bine de jumătate (51,3%) consideră că activitatea ONG-urilor în unitățile penitenciar va fi stimulată.

Efectele noii Legi privind executarea pedepselor asupra activității ONG-urilor

De asemenea, 65,5 % dintre respondenți declară că noua lege de executare a pedepselor este în acord cu recomandările internaționale în domeniu referitoare la drepturile persoanelor private de libertate, în timp ce un sfert dintre aceștia nu au răspuns la această întrebare. Doar un procent de 1,8% consideră că drepturile deținuților nu sunt compatibile cu prevederile internaționale. În ceea ce privește obligațiile deținuților, 58,4% consideră că acestea sunt în concordanță cu legislația internațională, în timp ce numai 2,7% susțin contrariul. La fel, definirea regimurilor de detenție este considerată compatibilă cu recomandările internaționale în proporție de 54%. Se păstrează procentul de circa 60% în ceea ce privește evaluarea pozitivă a tipurilor de activități și programe prevăzute, și a misiunii și funcției pe care și-a asumat-o sistemul penitenciar prin noua lege privind executarea pedepselor. O nemulțumire mai mare, în raport cu celelalte aspecte, se poate sesiza în legătură cu rolul rezervat comunității în rezolvarea problemelor sociale generate de problematica penitenciară, circa 10% considerând că noua lege nu este în acord cu recomandările internaționale, în timp ce un procent de aproape 50% consideră contrariul.

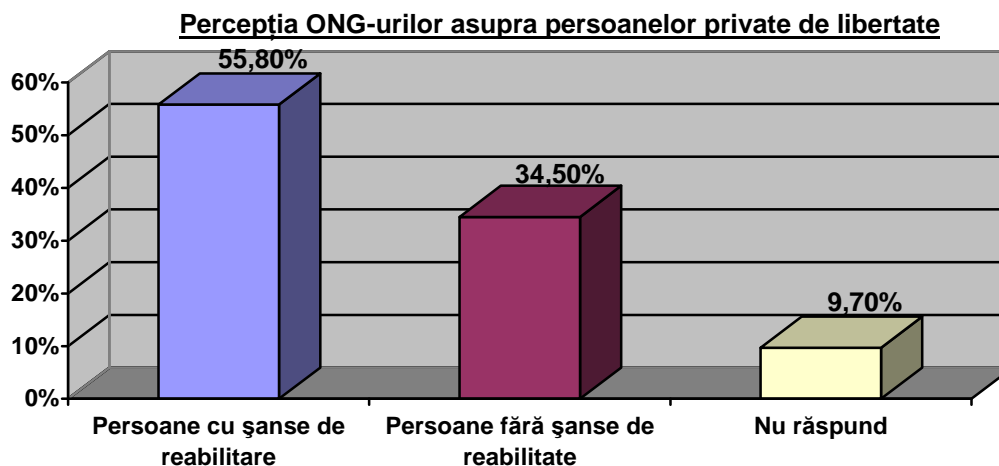
Percepția asupra compatibilității Legii 275/2006 cu recomandările internaționale în domeniu referitoare la:

Deși evaluările Legii 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt în mod evident pozitive, un procent de peste 30% consideră totuși că legea poate fi îmbunătățită sau completată prin prevederi care vizează îmbunătățirea sistemului educațional, accesului la asistență religioasă, eficientizarea colaborării cu societatea civilă și implicarea mai mare a comunității în rezolvarea problemelor cu care se confruntă sistemul penitenciar, introducerea pedepselor alternative și a unui sistem de probațiune mai eficient.

5. Opinii despre persoanele private de libertate și drepturile de care acestea beneficiază

Reprezentanții organizațiilor partenere au fost rugați să caracterizeze persoanele private de libertate printr-o singură expresie. După analiza răspunsurilor, s-a observat tendința respondenților de a caracteriza persoanele private de libertate în funcție de șansele acestora de reinserție socială, șanse care au fost acordate în funcție de propriile concepții privind natura umană, responsabilitatea individuală și colectivă, și misiunea pe care fiecare dintre aceste ONG-uri și-a asumat-o în raport cu aceste persoane. Astfel, s-au detașat, în mod evident, două concepții opuse. Pe de o parte, avem caracterizări pozitive de natură umanitară (55,8%), iar pe de altă parte caracterizări negative sub forma unor judecăți morale finale (34,5%).

Caracterizarea pozitivă aduce în discuție posibilitatea reală de reintegrare a deținuților în societate după liberare, considerându-se fie că aceștia, deși au greșit, „merită o a doua șansă”, fie că sunt „victime” ale condițiilor structurale economice, morale, familiale, sociale precare, fie că sunt persoane „rătăcite” care au nevoie de consiliere și îndrumare. Respondenții care au optat pentru o astfel de caracterizare a persoanei private de libertate consideră, deci, că populația penitenciară este o rezultată a condițiilor sociale, comunitatea având o obligație față de acest segment social care nu este pe deplin responsabil față de situația în care se află.

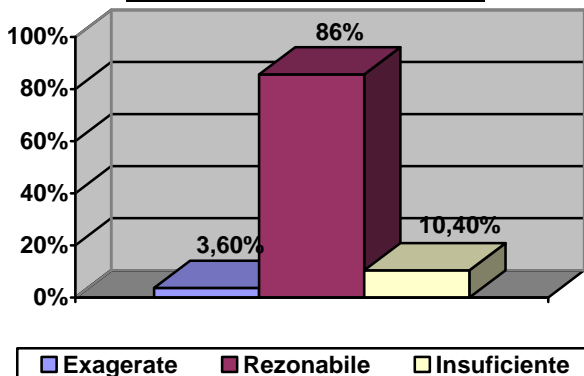
Având, însă, în vedere misiunea socială și spirituală asumată a ONG-urilor, majoritatea fiind de natură religioasă, surprinde numărul foarte mare al aprecierilor negative la adresa persoanelor private de libertate. Caracterizările variază de la oameni „fără Dumnezeu”, „blazați”, „iresponsabili”, până la „animale în cușcă”.

Faptul că aproape 35% dintre respondenți nu dau practic șanse de reintegrare persoanelor private de libertate, motivând că aceștia nu sunt capabili organic să își schimbe natura morală, pune și mai mult un semn de întrebare asupra calității programelor desfășurate de multe dintre organizațiile non-guvernamentale prezente la ora actuală în penitenciarele românești. Această situație este cu atât mai gravă, cu cât 80% dintre aceștia au declarat că desfășoară programe terapeutice.

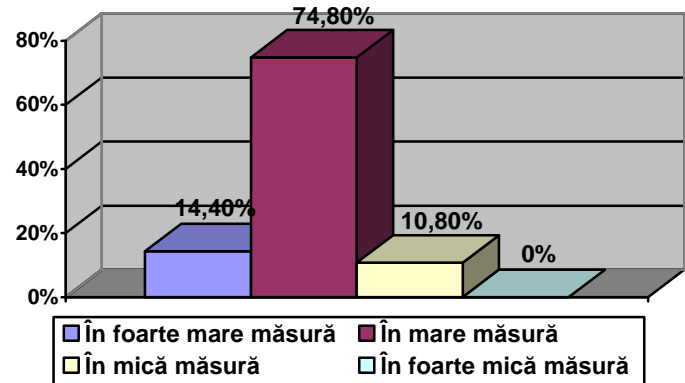
Aproape 10% dintre subiecți au refuzat să răspundă la această întrebare.

86% dintre respondenți consideră că deținuții beneficiază de drepturi în perioada detenției la un nivel rezonabil, în timp ce un procent de 10,4% consideră că sunt insuficiente. Un procent de aproape 90% consideră că drepturile persoanelor private de libertate prevăzute de lege sunt respectate în mare și foarte mare măsură, în timp ce doar 10,8% consideră că ele sunt respectate în mică măsură.

Percepția ONG-urilor asupra drepturilor persoanelor private de libertate

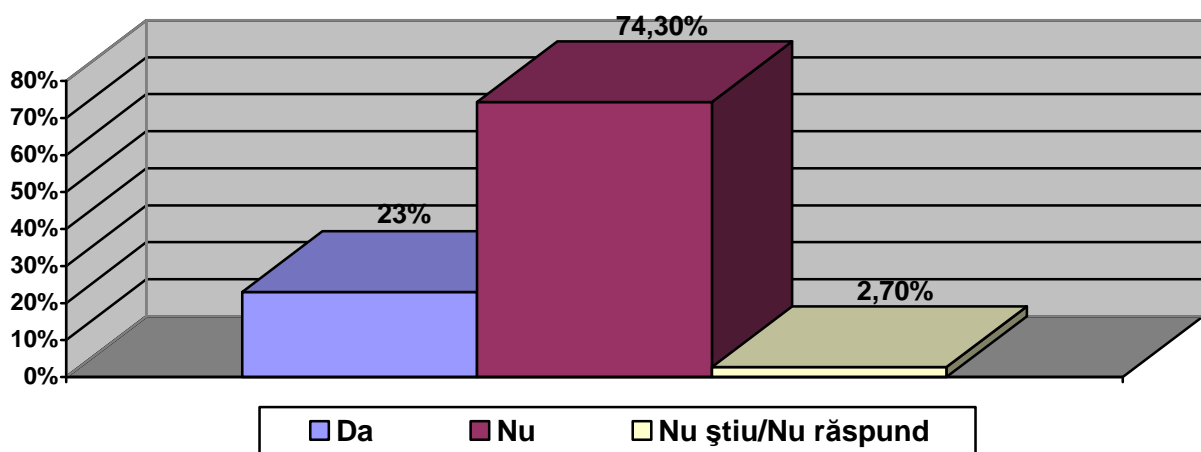

Conform ONG-urilor, drepturile persoanelor private de libertate sunt respectate:

Totuși, 23% dintre respondenți au declarat că li s-au semnalat aspecte privitoare la încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate. În general, nemulțumirile au vizat probleme referitoare la condițiile precare de viață (supraaglomerare, condiții de detenție și calitatea hranei), încălcări ale drepturilor deținuților prin abuz verbal, fizic sau neîndeplinirea sarcinilor de serviciu, și relațiile proaste cu alți deținuți sau șansele reduse de reintegrare.

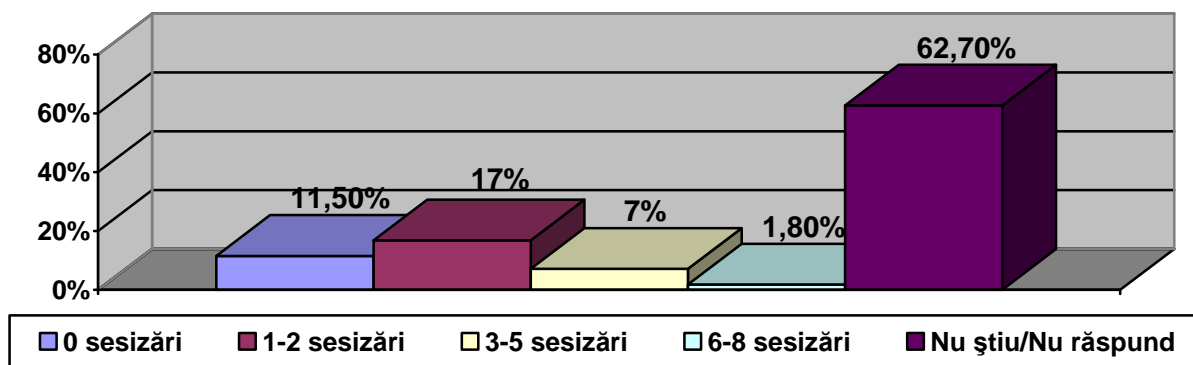
V-au fost semnalate încălcări ale drepturilor persoanelor private de libertate?

În urma acestor sesizări, aduse de către ONG-uri la cunoștința conducerii penitenciarelor, declară respondenții, angajații sistemului penitenciar au luat măsuri pentru remedierea situației în 41,7% din cazuri. În 16,7% din cazuri situația a rămas neschimbată, iar în 2,8% din cazuri nu s-a confirmat existența vreunei probleme. 38,8% dintre subiecții cercetării nu știu care au fost consecințele demersurilor lor.

Rugați să aproximeze numărul sesizărilor primite pe perioada unei luni din partea persoanelor private de libertate, 62,7% dintre respondenți nu au dat nici un răspuns. 17% au declarat că au primit una sau două sesizări, 7% au declarat că au primit între 3 și 5 sesizări, iar 1,8 % au declarat că au primit între 6 și 8 sesizări în cursul unei luni. 11,5 % au declarat că nu au primit nicio sesizare.

Număr de sesizări privind încălcarea drepturilor deținuților primite, în medie, de ONG-uri pe parcursul unei luni

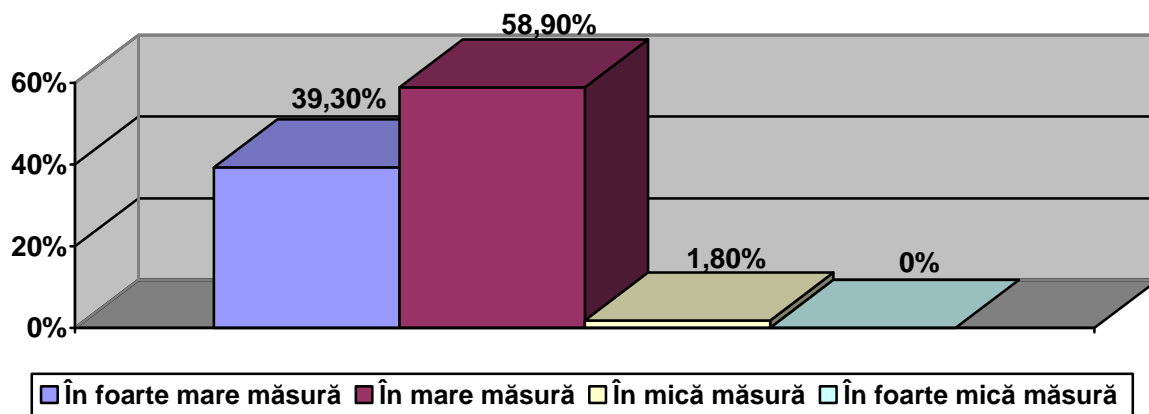

Adunând procentele celor care declară că au primit un anumit număr de sesizări privind încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate (25,8%) și coroborând suma cu rezultatele obținute la întrebarea precedentă (23% dintre respondenți au declarat că li s-au semnalat aspecte privitoare la încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate), putem deduce că fenomenul este real, iar administrația penitenciară trebuie să ia măsuri mai rapid și mai transparente pentru rezolvarea problemei, fie pentru clarificarea acesteia, dacă ea nu se confirmă.

6. Satisfacția ONG-urilor cu privire la colaborarea cu sistemul penitenciar

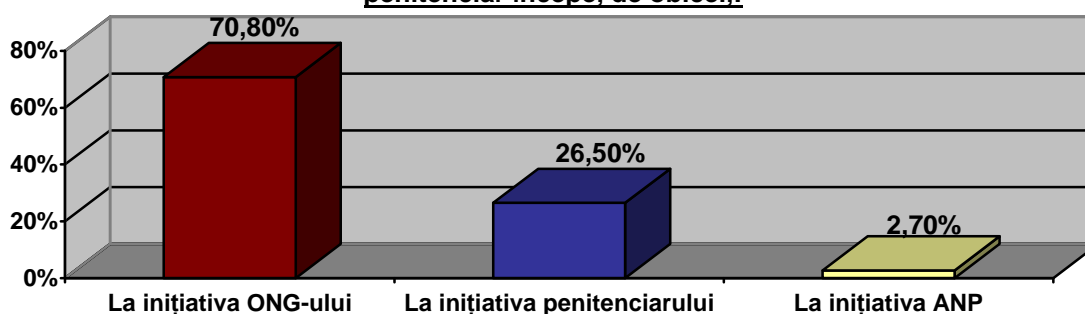
Primul și cel mai simplu pas în îmbunătățirea relațiilor cu societatea civilă este facilitarea accesului în unitățile sistemului penitenciar. Este îmbucurător faptul că respondenții sunt mulțumiți de modalitățile de acces în penitenciar în foarte mare și mare măsură, în procent de 97,3%. Aceasta arată că, totuși, sistemul penitenciar a început să înțeleagă importanța ONG-urilor și dreptul societății civile de a ști ce se întâmplă în penitenciare și de a ajuta la rezolvarea problemelor unităților, probleme care sunt de altfel ale societății în ansamblul ei.

ONG-urile sunt satisfăcute de modalitățile de acces în penitenciare:

Întrebați cui a aparținut inițiativa colaborării între sistemul penitenciar și ONG-uri, respondenții au indicat, totuși, că în majoritatea absolută a cazurilor (70,8%) inițiativa a aparținut ONG-urilor, în 26,5% inițiativa aparținând unităților sistemului penitenciar. Colaborarea a demarat la inițiativa Administrației Naționale a Penitenciarelor doar în 2,7% din cazuri.

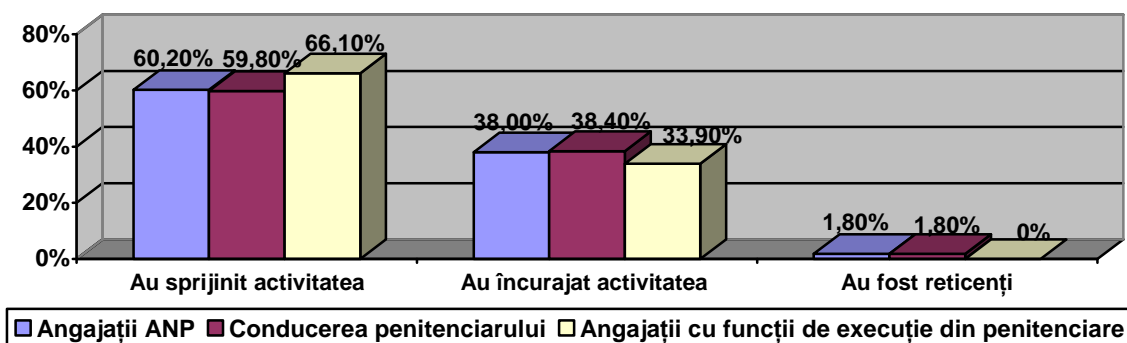
Conform reprezentanților societății civile, colaborarea între ONG-uri și sistemul penitenciar începe, de obicei,:

Aceste procente sunt îngrijorătoare, în măsura în care au trecut aproape 3 ani de la demilitarizarea sistemului penitenciar, iar Administrația Națională a Penitenciarelor care, teoretic, ar fi trebuit să impună o politică de deschidere și de atragere a societății civile la nivelul întregului sistem penitenciar, este cvasi-inexistentă în relația cu ONG-urile.

Totuși, chiar dacă Administrația Națională a Penitenciarelor s-a dovedit lipsită de inițiativă, angajații administrației centrale au sprijinit sau măcar încurajat colaborarea dintre ONG-uri și unități, arată 98% dintre respondenți. Procentul se păstrează și în ceea ce privește atitudinea manifestată de conducerile sau angajații de execuție din unitățile cu care ONG-urile au colaborat.

Atitudinea angajaților sistemului penitenciar față de activitatea ONG-urilor:

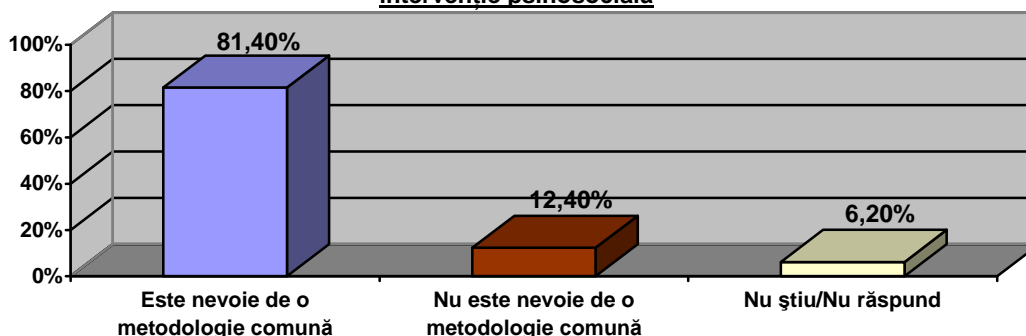

Ca o consecință firească a deficiențelor de colaborare, a faptului că activitatea ONG-urilor este mai degrabă solitară, fără a fi integrată într-un efort comun al sistemului penitenciar și al societății civile, 81,4% dintre respondenți consideră că este necesară elaborarea unei metodologii comune pentru implementarea programelor pentru reinserția socială a persoanelor private de libertate. De altfel, respondenții au și indicat motivele pentru care o astfel de metodologie este necesară:

- ✚ eficientizarea intervenției psihosociale prin stabilirea unor obiective și norme comune;
- ✚ continuitatea programelor;
- ✚ complementaritatea programelor;
- ✚ unitatea de concepție a programelor.

Cei care consideră că nu este necesară elaborarea unei astfel de metodologii sunt de părere, în general, că modelul actual este eficient sau că oricum există diferențe de obiective.

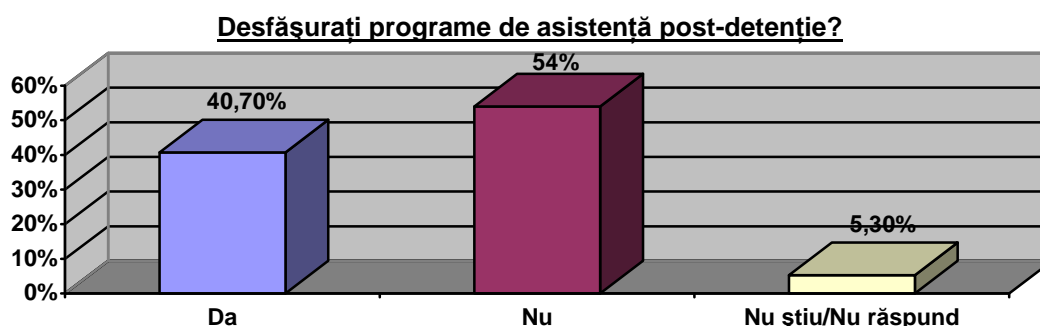
Percepția ONG-urilor cu privire la necesitatea unei metodologii comune de intervenție psihosocială

Au existat însă și aspecte care au influențat în mod negativ proiectele derulate de ONG-uri, consideră 14% dintre respondenți. Acestea constau în principal în probleme ce țin de comunicarea cu personalul, deficiențe legislative, factori obiectivi cum ar fi lipsa de personal sau spațiu, dar și de factori subiectivi care țin de mentalitate și piedici puse de directori sau alte categorii de personal (au fost menționate situații în care preoții au obstrucționat activitatea ONG-urilor).

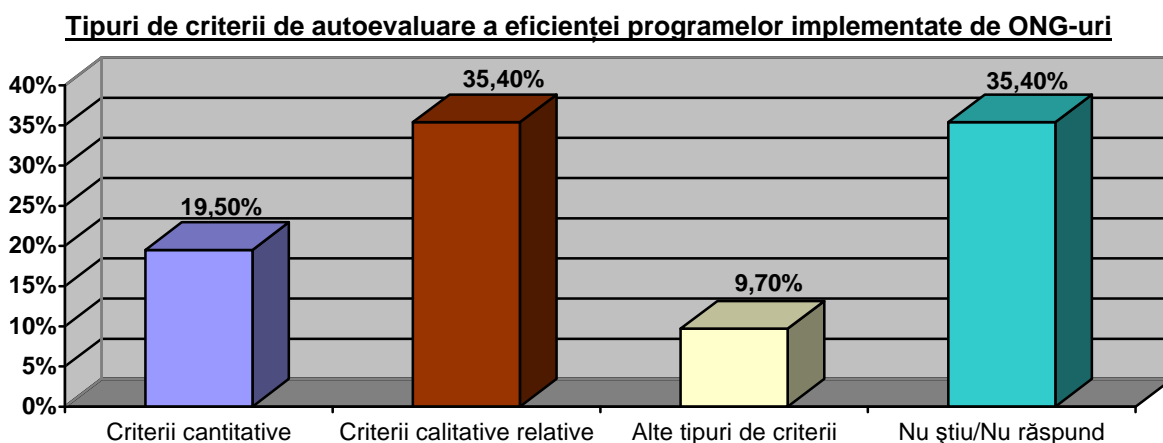
În ceea ce privește tipurile de activități desfășurate în penitenciar, în proporție de peste 60% respondenții declară că programele sunt de natură educațională, urmate de un procent de peste 20% activități religioase. Având în vedere, însă, natura ONG-urilor și declarațiile angajaților sistemului penitenciar, programele de natura educațională au în mare majoritate legătură directă cu activitățile de tip religios.

Doar 41% dintre respondenți declară că desfășoară programe care vizează asistența în perioada postdetenție. Aceste programe constau în principal în programe de asistență socială (adăpost temporar sau procurarea temporară a hranei) și consiliere (în principal de tip religios). Un număr destul de mic de ONG-uri oferă sprijin pentru găsirea unui loc de muncă. Există, însă, disponibilitate din partea ONG-urilor de a-și orienta activitatea și către asistența post-detenție, în cazul în care n-au făcut acest lucru până la ora actuală, disponibilitate care evidențiază necesitatea elaborării unei metodologii comune de intervenție psihosocială.

Această necesitate este cu atât mai pregnantă, cu cât este evident că ONG-urile nu au reușit sau nu dispun de posibilități de a evalua corect eficacitatea propriilor programe de reinserție socială.

Rugați să indice criteriile de evaluare a eficienței programelor, respondenții în proporție de 35,4% nu au putut indica nici un criteriu, 19,5% dintre aceștia folosesc criterii cantitative (număr de participanți la programe), și 36% criterii calitative relative, care constau din aprecieri făcute în raport cu feedback-ul din partea familiei sau gradul de satisfacție al deținuților prin participarea la programe. Restul de 10% au indicat alte tipuri de evaluări, între acestea fiind foarte puține care propun analize concrete, cum ar fi rata de recidivă a celor asistați în timpul detenției.

7. Concluzii și recomandări

Având în vedere rezultatele acestui sondaj, putem formula câteva concluzii generale cu privire la relația dintre sistemul penitenciar și societatea civilă în general, așa cum este ea percepută de ONG-urile partenere:

Aspecte pozitive:

- deschiderea la nivel principial a sistemului penitenciar față de societatea civilă. Sistemul penitenciar a început să înțeleagă importanța ONG-urilor și dreptul societății civile de a ști ce se întâmplă în penitenciare și de a ajuta la rezolvarea problemelor unităților, probleme care sunt de altfel ale societății în ansamblul ei;
- modalitățile simplificate de acces al ONG-urilor în penitenciare în vederea desfășurării activităților specifice;
- numărul destul de mare de ONG-uri implicate în activitatea sistemului penitenciar;
- aprecierea pozitivă a noii Legi 275/2006 privind executarea pedepselor, considerată drept o lege în acord cu recomandările internaționale în domeniu, cu privire la drepturile și obligațiile persoanelor private de libertate, la definirea regimurilor de detenție, la tipurile de activități și programe prevăzute și la funcția pe care și-a asumat-o sistemul penitenciar prin această lege;
- aprecierea că persoanele private de libertate au drepturi la un nivel rezonabil;
- aprecierea că în ansamblu drepturile persoanelor private de libertate sunt respectate;
- atitudinea receptivă a angajaților sistemului penitenciar în raport cu societatea civilă.

Aspecte negative:

- deficit de încredere în capacitatea actuală a sistemului penitenciar de a-și asuma un rol de natură socială, bazat pe conceputul de reinserție socială a persoanelor private de libertate;
- societatea civilă este foarte puțin familiarizată cu prevederile actelor normative care reglementează activitatea sistemului penitenciar;
- nivel slab al comunicării între societatea civilă și sistemul penitenciar;
- calitatea îndoielnică a activității multor ONG-uri partenere;
- numărul foarte mare al ONG-urilor cu caracter religios în raport cu celelalte tipuri de asociații;
- capacitate redusă a sistemului penitenciar de a atrage parteneri sociali cu un grad de expertiză ridicat;
- slaba preocupare a ONG-urilor și sistemului penitenciar pentru inițiativa legislativă;
- inabilitatea și lipsa de interes de până acum a sistemului penitenciar de a identifica partenerii sociali relevanți, de a coagula eforturile acestora în jurul unor principii de natură

normativă legală în vederea desfășurării unei activități susținute de lobby la nivel social și politic;

- cantitatea foarte mică de sugestii legislative ale ONG-urilor care se regăsește în noua lege privind executarea pedepselor;
- o oarecare nemulțumire în raport cu rolul rezervat comunității în rezolvarea problemelor sociale generate de problematica penitenciară prin noua lege de executare a pedepselor;
- surprinde numărul foarte mare al aprecierilor negative, dure la adresa persoanelor private de libertate din partea reprezentanților ONG-urilor;
- atitudinea pasivă a unităților sistemului penitenciar, dar mai ales a Administrației Naționale a Penitenciarelor, în raporturile cu societatea civilă;
- inexistența unei metodologii comune pentru implementarea programelor de reinserție socială a persoanelor private de libertate;
- numărul mic de ONG-uri a căror activitate se concentrează pe asistența post-detenție, și numărul și mai mic al ONG-urilor care se preocupă de consilierea profesională post-detenție;
- ONG-urile nu dispun indicatori de performanță a propriilor programe.

Recomandări:

1. Intensificarea comunicării cu societatea civilă prin:
 - campanii de informare și de conștientizare la nivel național, coordonate la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu privire la misiunea sistemului penitenciar, la relevanța problematicii sistemului penitenciar pentru societate în ansamblul ei și la riscurile de securitate și integrare a comunității în absența unei preocupări permanente a societății față de problematica penitenciară;
 - stabilirea unui contact permanent și direct la nivelul Compartimentului de presă al ANP cu ONG-urile partenere, și informarea continuă cu privire la aspectele legislative și de politică instituțională care reglementează activitatea sistemului penitenciar;
2. Adoptarea unei atitudini proactive atât la nivel central, cât și la nivel local, de atragere a ONG-urilor cu resurse de expertiză și financiare consistente și elaborarea unor instrumente de evaluare în acest sens;
3. Desfășurarea de întâlniri periodice, atât la nivel central, cât și la nivel local, cu reprezentanți ai societății civile în vederea informării și îmbunătățirii continue a colaborării;
4. Coagularea eforturilor ONG-urilor și Administrației Naționale a Penitenciarelor în acțiuni comune de inițiativă legislativă și de lobby la nivel social și politic care să vizeze creșterea posibilităților de implicare a comunităților în problema reinserției sociale a persoanelor private de libertate, întărirea rolului sistemului de probațiune, numirea unui secretar de stat

care să coordoneze eforturile Direcției de Probațiune din cadrul Ministerului Justiției și sistemului penitenciar cu privire la reinserția socială, introducerea pedepselor alternative;

5. Implicarea mai accentuată și mai coerentă a Direcției de Intervenție Psihosocială de la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor în relația cu societatea civilă;
6. Elaborarea unei metodologii comune de intervenție psiho-socială la nivel central, în consultare cu reprezentanții societății civile, și aplicarea ei unitară, cu indicatori de performanță comuni, la nivelul atât al programelor sistemului penitenciar, cât și al programelor ONG-urilor partenere;
7. Introducerea în Planurile anuale de intervenție psihosocială de la nivelul fiecărei unități a unor măsuri concrete de identificare a colaboratorilor locali, încheierea de protocoale cu aceștia, implicarea lor în programe și activități comune sau concepția comună a unor programe de reintegrare complementare;
8. Tratarea cu mai mare seriozitate la nivelul unităților a sesizărilor cu privire la încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate.